

Debat

Participants en la taula rodona: *Josep Antoni Pagès* (director de COMRàdio); *Bartomeu Espadalé* (conseller delegat de Ràdio Olot, Ràdio Ripoll i Gironina de Ràdio); *Jordi Vilajoana* (director general de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió); *Josep M. Balcells* (periodista i professor de la Universitat Ramon Llull); *Gerard Oliver* (director d'Onda Cero Radio Vilanova i la Geltrú i Lleida).

Moderador: *Francesc Piñeiro* (cap dels serveis informatius d'Onda Rambla).

Josep M. Balcells: Si parlem de coexistència del sector privat i del públic, hi ha d'haver alguna cosa que els distingeixi. I la pregunta que jo em feia és si és una coexistència pacífica, com insinuava el ponent, o és un altre tipus de coexistència. Se m'acudeixen dos o tres elements que distingeixen l'una cosa de l'altra. D'entrada, hi ha una coexistència entre el sector públic i el sector privat que és desigual pel que fa als recursos. És un element important, em penso, a tenir en compte. Hi ha un sector privat que viu i s'alimenta exclusivament de recursos de publicitat, hi ha un sector públic que s'alimenta exclusivament amb subvenció pública i hi ha un sector públic que s'alimenta amb un sistema mixt de publicitat i de subvenció. Això fa que en certa manera la competència, que és un element important en aquesta coexistència competitiva entre el sector públic i el sector privat, sigui condicionada per aquests recursos i per aquesta font de finançament.

Hi ha un altre element, que em sembla que és que la línia no és pas entre privat i públic, sinó entre l'un model i l'altre de concepció de ràdio. És aquesta belligerància actual que hi ha en les línies editorials de les emissores. La pregunta és: cap a quina direcció empenyen les empreses en la seva línia editorial? Potser la separació en aquest cas no és pas de pública/privada. Hi ha en aquests moments, per posar-ne exemples, una línia editorial de la SER que em sembla molt més propera a Radio Nacional que no pas entre la COPE i la SER, que són dues emissores privades, per dir-ho d'alguna manera. En aquest terreny de la línia editorial, jo plantejaria també un

interrogant: qui marca aquesta línia editorial a les empreses radiofòniques és l'empresa, és el patró, és l'accionista, ja sigui privat, ja sigui públic? O són les estrelles, en aquests moments, les qui condicionen aquesta línia editorial?

Finalment, diria que hi ha una desigualtat en el control social d'aquesta mateixa línia. Hi hauria d'haver, em penso, un cert control tant en el sector privat com en el públic; en el públic ja hi és: parlamentari, polític, democràtic, però en el privat igualment n'hi hauria d'haver. Penso en la capacitat d'una autoritat audiovisual que pogués incidir d'una manera o d'una altra també a demanar comptes de l'aportació, com a servei públic, en la configuració de l'opinió pública en un moment determinat.

Bartomeu Espadalé: El ponent ens ha dit que la ràdio local en el sector privat topa amb dificultats. Hi estic d'acord. Per a les cadenes d'àmbit estatal i autonòmic és molt complicat fer una ràdio veritablement local. Encara que teòricament a les seves graelles de programació tothom tingui previstes les seves desconnexions habituals, la ràdio veritablement local no es pot fer a base de desconnexions. Allò en què no estic tan d'acord amb el ponent és que, com ell ens ha dit, siguin excepció les estacions pròpiament locals i que, com també ens ha dit, la programació local passa a ser episòdica. Jo no crec que això sigui exactament així en el cas de Catalunya, i allò de què puc parlar més, evidentment, són les comarques de Girona, on més de la meitat de les emissores fan una ràdio de contingut, d'estil i de filosofia absolutament local i comarcal. I jo hi afegiria un terme que m'agrada més i que és més exacte: fan una ràdio pluricomarcal. Permeteu-me'n un exemple, l'exemple de Ràdio Olot. És una emissora que té quasi mig segle de vida —aquest any concretament compleix quaranta-cinc anys— i que ara en fa vint, concretament el dia 8 de setembre de 1976, es va convertir en la primera emissora de Catalunya a emetre la seva programació enterament en català, el 100 % en català. Tres mesos després, pel desembre de 1976, naixé Ràdio 4, que durant molt temps es va batejar publicitàriament com «la primera en català». Mal dit. La primera en català va ser Ràdio Olot, com poden testificar milers de persones, milers d'oients de les comarques de Girona d'aquella època.

Continuant amb la ponència del senyor Emili Prado, dues paraules sobre les emissores municipals: el panorama és força trist. A mi em sembla que, salvant alguns casos, han actuat més com a element de distorsió que com a element enriquidor. Ho dic, és clar, des d'una

perspectiva estrictament professional, entenent la ràdio com un mitjà de comunicació, com un mitjà d'expressió propi, diferenciat, adult i independent. Sé que tots no deuen estar d'acord amb el que dic, però per això som aquí, per debatre-ho.

Finalment, el ponent ens ha parlat d'una tema apassionant: el tema de les noves tecnologies, de la hiperfragmentació de les audiències; en definitiva, del futur. Jo crec honestament que qualsevol plantejament de futur no pot deixar de banda el fenomen local. La ràdio local i comarcal esdevindrà, al meu entendre, un mitjà necessari, un mitjà natural i indispensable. A Europa, com ja sabeu, les coses van per aquest camí des de fa temps. La ràdio no és universalitzable, la televisió sí.

Finalment, m'agradaria posar sobre la taula mitja dotzena d'idees o de reflexions a manera de titulars sobre el tema específic d'aquesta taula d'avui.

Primera idea: a Catalunya, també a Espanya evidentment, està encara per fer una política radiofònica que defineixi què és la ràdio pública i què és la ràdio privada. Aquí tot és una barreja. S'haurien de definir els conceptes i establir pel bé de tothom unes regles de joc molt clares.

Segona idea: la coexistència vol dir convivència, respecte mutu i igualtat d'oportunitats. Això no és pas exactament el que passa aquí. Mentre que les emissores privades vivim solament de la publicitat, les emissores públiques (en el cas de Catalunya, parlo de les emissores de la Generalitat) tenen dues fonts d'ingressos: les subvencions de l'Administració i la publicitat. Amb la legislació comunitària a la mà, aquest és un cas claríssim de competència deslleial.

Tercera idea: la ràdio de titularitat pública ha d'existir per a donar per definició un servei públic essencial, però ja seria hora que la ràdio privada mereixés la consideració d'activitat privada d'interès públic.

Quarta idea: sóc el primer defensor de la ràdio pública i sóc el primer admirador de Catalunya Ràdio, que ha fet i fa una gran feina al servei del país. Catalunya Ràdio, Catalunya Música i Catalunya Informació són uns models excel·lents de ràdio pública. Així ho sento i així ho dic. Però el meu punt de discrepància està en RAC 105. L'oferta de RAC 105 es pot trobar en diferents formes a la ràdio privada de Catalunya.

Cinquena idea: a Catalunya és necessari, és indispensable, un estudi d'audiència català i referit exclusivament al territori de Catalunya. Ja seria hora que la ràdio pública i la ràdio privada catalanes

ajuntessin els seus esforços per posar en marxa un estudi d'audiència que ens permeti saber què som, qui som, qui ens escolta i quina és la fotografia de l'audiència.

I, finalment, sisena i setena idees: a Catalunya tenim encara pendent una assignatura, la creació d'un espai català i propi de comunicació. El gran pes, tant en la ràdio com en la televisió, ens ve de Madrid. S'hi ha avançat, però encara falta molt. I, encara que surti del tema, permeteu-me que acabi aquestes reflexions amb un missatge que voldria adreçar a tots els empresaris privats de ràdio a Catalunya: la ràdio privada catalana és encara molt dèbil. O hi posem imaginació i intentem trobar entre tots fórmules de cooperació, de col·laboració, que ens permetin créixer sense perdre cadascun de nosaltres la seva identitat, o a la llarga se'ns menjaran a tots. Ja ho estan intentant.

Gerard Oliver: La coexistència del sector públic i del sector privat és possible? La resposta a aquesta pregunta seria que ho ha estat durant molts anys. Però potser el que encara no entenem, i pel que fa a això estic d'acord en alguna de les coses que s'han dit fins ara, és que cal saber diferenciar perfectament què és la ràdio pública de què és la ràdio privada. Entenem per ràdio pública aquella que d'alguna manera és sostinguda per uns mitjans que provenen de l'erari públic, i per privada, aquella que ho és per uns mitjans econòmics que provenen de la mateixa gestió empresarial. Però, bé, des del principi de la gènesi de la ràdio, en realitat totes les emissores són ràdios públiques atès que el propietari de l'espectre radioelèctric no és pas ningú dels privats que en té la concessió. Aleshores, tota aquesta convivència s'ha d'emmarcar únicament i exclusiva en el terreny purament de la gestió empresarial. Això vol dir que totes aquelles lleis que ens han de donar les eines de joc per a aquesta coexistència del sector públic i privat, i principalment la tutela del mercat publicitari, siguin també les que ens permetin que en el futur això pugui coexistir. Crec que és perfectament definit quins són els àmbits de programació que fa cada un dels dos sectors. Han coexistit, com he dit abans, i continuaran coexistint segurament.

M'agradaria també reivindicar un aspecte d'aquestes ràdios locals integrades en cadenes nacionals, al qual sembla que tampoc no es dóna gaire importància, i és que, si bé la ràdio municipal pública, entesa com a tal, pot fer una tasca molt concreta d'eina de comunicació amb la població, també és cert que aquestes ràdios locals privades, agrupades en grans cadenes, són eines importantíssimes

per a fer de divulgador nacional d'aquells esdeveniments locals quan les emissores municipals públiques no en poden fer. Reivindico aquestes dues coses.

Jordi Vilajoana: Per començar, el senyor Espadale ha dit una cosa que jo en aquests moments recullo ja que crec que el si d'aquest Congrés seria un bon lloc per a fer una proposta. Les emissores de la Generalitat des de fa anys fan a Catalunya un estudi paral·lel (quan dic «paral·lel» vull dir que fan un estudi propi) amb un panell de mil «panellistes». Jo ofereixo aquí, en aquest Congrés, a les emissores de ràdio de Catalunya que participin amb nosaltres. Convido totes les emissores a participar-hi, a crear una comissió, a fer un grup de treball al voltant —ho repeteixo—, d'aquest estudi ja existent o d'un altre, a construir conjuntament un estudi d'audiència a Catalunya que ens doni la capacitat d'analitzar la situació de la ràdio. Estic d'acord amb el ponent en el fet que no hi ha conflicte, almenys a Catalunya, entre la ràdio pública i la privada, amb uns petits matisos que han plantejat l'amic Balcells i l'amic Espadale. Jo diria que no sé si això és bo o és dolent. Jo crec que la ràdio pública a Catalunya, les emissores de la Generalitat, Ràdio 4 i unes altres emissores públiques (evidentment les municipals i les locals) han fet una gran tasca al nostre país, i potser a les privades els falta aquest gran salt de transformar-se en una gran alternativa de la ràdio pública. Vull dir que en aquests moments em sembla que les públiques som més competitives que les privades. I això és dolent. Perquè un país normal és el que té una ràdio pública potent, però seria molt bo que tingués una gran ràdio privada nacional, que ara en aquests moments no tenim. En canvi, crec que sí que tenim una ràdio municipal magnífica, una ràdio local magnífica, que ens ha proveït de grans professionals, però potser la gran assignatura pendent és tenir aquesta gran ràdio privada nacional a Catalunya.

Les diferències entre l'una i l'altra són importants, per exemple en el tema tecnològic: és evident que la ràdio pública és la que fa més esforços per ser en aquest futur tecnològic. I la ràdio pública és la que es planteja ser a Internet, es planteja la digitalització, abans que ningú. Això està bé perquè marca unes línies, però seria bo que la privada tingués oportunitats en aquesta línia.

S'ha parlat de les estrelles, és a dir, d'emissores atrapades per professionals que en certa manera condicionen la línia editorial, i, a més a més, la condicionen econòmicament. La ràdio pública ha tingut en general tota una trajectòria de nous professionals, molts de

vinguts de la ràdio local i de la ràdio municipal, per a potenciar les seves pròpies estrelles, però també per a fer una cosa que és important i de què molts cops aquests dies es parlava a la premsa: la pèrdua d'estrelles de la ràdio pública. Es veia, en alguns aspectes, com a negatiu. I jo ahir al Parlament deia que aquesta és, per dir-ho així, la gran riquesa de la ràdio pública, concretament de les emissores de la Generalitat, ja que tenim uns grans professionals, però la seva pèrdua (quan dic «pèrdua» vull dir el fet que aquest professional canviï d'emissora) no és cap cataclisme per a l'emissora. I això és positiu. És a dir, hi ha un equilibri correcte entre el professional i l'emissora i la fidelitat s'acompleix en la línia d'aquesta emissora.

Es parla de finançament doble. Bé, jo diria dues coses importants. Les emissores de la Generalitat es financen per un sistema doble que és la subvenció i la publicitat. Crec que nosaltres no perjudiquem greument la ràdio a Catalunya amb aquest finançament publicitari perquè anem a buscar normalment uns altres clients als quals ells no acudeixen. Respecte a la ràdio local i municipal, no anem a buscar aquell client local, que és al seu mercat, i intentem molt més buscar un client nacional. Jo diria que el finançament mixt té avantatges des del punt de vista que també ens marca criteris d'eficàcia a nosaltres mateixos, dóna també a l'emissora una estructura de ràdio més normalitzada perquè a vegades la publicitat complementa aquesta programació; jo diria que és un debat obert. Si això fos l'element determinant perquè la ràdio privada a Catalunya es desenvolupés amb potència i passés a ser una ràdio amb cobertura nacional, es podria plantejar canviar el model de finançament.

Finalment, s'ha tocat un tema que és el de RAC 105, que sabia que sortiria. Respecte a RAC 105, encara que sembli que fa un model de ràdio ja existent al mercat, això no és ben bé del tot cert en dos aspectes. Un: és l'única radiofórmula que té una cobertura nacional i no hi ha més radiofórmules que hi arribin (continuem en el problema que falta potser aquesta ràdio privada nacional). Segon: té una voluntat de radiofórmula musical tractant de temes de què no sempre la privada tracta. És a dir, el criteri de la nostra programació no és un criteri basat en criteris comercials, sinó en criteris d'amplitud d'espectre. Dit això, hi afegiria que és l'emissora entre les de la Generalitat que, a partir del fet que es pogués construir al nostre país una estructura de ràdio privada potent, seria una de les replantejables, i ho dic amb absoluta claredat. Crec que en aquests moments no és així, però sens dubte seria, de les nostres emissores, la que es podria replantejar a llarg termini.

Josep Antoni Pagès: Després de sentir el que s'ha dit, poques coses queden ja per afegir-hi. El que sí que voldria dir és que, si el senyor Vilajoana d'entrada ens accepta per participar en aquesta plataforma Dympanel, COMRàdio hi serà gustosament. Jo em penso que la coexistència entre la ràdio pública i la ràdio privada és pacífica. Segurament, com deia el senyor Vilajoana, en aquests moments hi ha un conflicte minso entre la mateixa ràdio pública. COMRàdio sembla com si hagués estat un factor distorsionador, i no ho és, em penso que hi té cabuda. M'agradaria contestar a una sèrie de gent que té un xip posat des que es va crear COMRàdio, com quan diuen: «És que COMRàdio no ha de presentar comptes a ningú.» Perdó. COMRàdio té un consell d'administració en el qual hi ha representades totes les forces polítiques que hi ha a la Diputació de Barcelona: Partit Socialista, Iniciativa per Catalunya, Esquerra Republicana, Convergència i Unió i Partit Popular. COMRàdio dóna comptes, és una emissora pública i dóna comptes. Això que quedi ben clar.

Un altre tema: es diu que no COMRàdio no fa falta perquè ja hi ha Ràdio 4 i Catalunya Ràdio, que fan el que fem nosaltres. En aquests moments, algú em pot negar que l'oferta de ràdio en català a Catalunya està molt per sota de l'oferta de ràdio en castellà? No és bo que hi hagi competitivitat de ràdio en català a Catalunya? Tant de bo fos des del sector privat, però no s'ha pogut fer. Recordem Cadena 13, per exemple. El que reclamo és la coexistència pacífica en aquestes relacions o en aquests debats tranquils que tenim i que fins ara, malauradament per a COMRàdio, no hem pogut dur a terme.

Les emissores municipals han estat el bressol, entre altres, de Catalunya Ràdio, i ho van essent ara de COMRàdio i de moltes altres emissores privades. Les emissores municipals segurament pateixen, i estic d'acord amb el ponent, una certa estreta de cinturó de les diferents corporacions locals, però em penso que, si tots ens hi mirem i agafem aquell cantó del vas que és mig ple, amb l'ajut de COM Ràdio, podem revitalitzar el sector de les emissores municipals i conviure tots tranquil·lament.

Emili Prado: Deixeu-me que digui que, només per la possibilitat que en el marc d'aquest Congrés i a partir del fet que estem asseguts en aquesta taula surti la possibilitat d'establir un instrument eficaç de mesura de l'audiència a Catalunya, ja valia la pena tot l'esforç per organitzar-lo. O sigui que el temps que li dediquem queda prou

gratificat. Per mi això és una gran notícia. Em sembla que és un instrument absolutament imprescindible que introduirà a més a més normalització en el sector i, segurament, molts dels problemes de la publicitat en la radiodifusió catalana quedarien força matisats per l'existència d'aquest instrument eficaç i de mesura. Ofereixo des d'aquí la cooperació de la Universitat en la mesura que és un camp en el qual tenim interès en aquesta mateixa línia.

Respecte a les qüestions que s'han anat plantejant, he dit que no hi ha ràdio estrictament local, i l'Espadalé mateix m'ha donat la raó: no hi ha possibilitat, en l'estructura del mercat i en competència amb la centralització extraordinària del sistema radiofònic que concentra totes les seves forces en el nivell estatal, no hi ha una ràdio nacional (de cobertura nacional de Catalunya) en el sector privat. Ha estat molt difícil. No dic que no hi hagi vocació, i no he dit en cap moment que no reconegui la importància de les iniciatives privades en molts sectors que a vegades es correspon o no amb les demarcacions territorials i de participació política del país. No comparteixo la idea que el panorama de les municipals sigui nefast, però jo mateix he dit que estaven en una situació d'estancament preocupant, amb manca de capacitat propositiva, no pas per responsabilitat del sector, sinó per una responsabilitat que tots ens haurem d'afanyar a descriure en uns altres termes.

Pel que fa al tema que ha sortit del finançament, en aquest cas voldria dir que la publicitat en una societat industrial avançada, en la societat de la informació, té un paper fonamental en el sistema del mercat i de dinamització econòmica, i llavors la iniciativa privada difícilment, per exemple, es podria concentrar a donar cobertures capaces de respondre als interessos de dinamització econòmica del petit empresariat i del petit comerç en territoris en els quals, per definició, la mateixa ràdio privada no aspira mai a implantar-se perquè és de rendibilitat difícil.

Josep M. Balcells: Atès que sembla que hi havia un cert acord en el fet que tant la privada com la pública tenen, totes dues, iniciatives, una dimensió de servei públic i una dimensió social, fins a quin punt no seria convenient, donada la situació aquí, instar i, com a Congrés, demanar una mena d'autoritat superior, d'instància que pogués d'alguna manera fer aquest disseny, aquestes regles del joc que tots demanàvem, en tots aquests àmbits que encara són conflictius, diguem-ne finançament, diguem-ne cobertures, diguem-ne sostres de deontologia o d'ètica a la ràdio.

Bartomeu Espadalé: Bé, jo voldria comentar les intervencions del director de la Corporació i de Josep Antoni Pagès. Primerament, vull agrair molt sincerament a Jordi Vilajoana la receptivitat, l'acollida a les propostes meves, sobretot a les tres propostes en què ell ha incidit. Primer: el tema de RAC 105. Agraeixo la disposició que ell ens ha ofert, però, és clar, a mi m'agradaria que quedés clar que la ràdio privada a Catalunya no opera en condicions de lliure competència. La possibilitat de creixement de qualsevol empresa és determinada per la seva capacitat de distribució, per la seva capacitat d'arribar a un major nombre de clients, d'oients, d'anunciants, etcètera. Això no és en mans de l'empresari, sinó de l'Administració, que és qui unilateralment decideix quin és l'àmbit de cobertura. El sector privat és en aquest sentit limitadíssim; en canvi, el sector públic té tota la distribució que vol i més. Segon: respecte al tema de l'estudi d'audiències, agraeixo molt sincerament l'oferta i ja m'hi apunto! Potser també seria qüestió de valorar si el sistema d'audiència, el mètode que segueix Catalunya Ràdio a base d'un panell d'audiència, és el més adequat. I tercer tema: el del finançament doble. El senyor Vilajoana ens deia que Catalunya Ràdio no és competència per a la ràdio privada. Home! Competència ho és. El fet que Catalunya Ràdio accedeixi a grans clients i nosaltres no... Jo sé que Catalunya Ràdio ven a qui pot o, més ben dit, com és lògic i natural, dóna la publicitat a tothom qui va a comprar publicitat. Per tant, competència ho és. I, a més, és molt legítim. Jo no ho discuteixo.

En segon lloc, també molt breument, a l'amic Josep Antoni Pagès: ell no està d'acord amb l'afirmació que he fet sobre les emissores municipals a Catalunya. Jo em referia sobretot a les que conec; potser no tinc tampoc una informació completa de tot Catalunya, però sí que conec bé el panorama a les comarques de Girona, i l'he definit com un panorama trist, i continuo confirmant el que he dit abans. Perquè estic d'acord amb l'existència de les emissores municipals; ara, el que no entenc, amic Josep Antoni Pagès, és que una ràdio municipal se'n vagi fora del que és absolutament el seu àmbit. Per exemple, i no vull entrar en polèmica, en el vostre cas utilitzeu una xarxa d'emissores municipals per a donar un producte determinat. Una emissora municipal no és per a això! Per això repeteixo, i hi insisteixo, que el panorama és trist perquè d'aquesta manera van perdent la seva pròpia identitat, la identitat que haurien de tenir i que, en essència, està perfectament establerta tant des del punt de vista legal com des del punt de vista social.

Josep Antoni Pagès: Una matisació important. Has parlat de xarxa, i en aquest cas no podem pas parlar de xarxa. L'Agència de Comunicació Local fa un producte amb la denominació de COMRàdio que es llança per satèl·lit i que les emissores municipals agafen o no. Em penso que contribuïm a donar una qualitat programàtica important a aquestes emissores municipals, que, després, ho poden combinar amb aquesta programació local, que, en definitiva, és el seu fi.

Bartomeu Espadalé: M'agradaria que aquest debat s'ampliés. Una ràdio municipal és una ràdio municipal, no pas una ràdio que forma part d'una xarxa determinada a escala comarcal, provincial o regional. No té cap sentit.

Intervencions

Es fan algunes intervencions des del públic que matisen o discuteixen comentaris fets pels membres de la taula, com ara:

— Quan es parla del fracàs de la Cadena 13, no es recorda prou que era un projecte privat que no va rebre ajudes de l'Administració, ja que, si així hagués estat, potser encara ara continuaria.

— S'accepta l'oferiment del senyor Vilajoana d'aprofitar el Dympanel per a fer un estudi més acurat de la realitat de l'audiència i la ràdio catalana, però potser caldria modificar-lo una mica perquè, segons opinió d'algunes persones, està dissenyat perquè les emissores de la Generalitat quedin bé davant la Comissió de Control Parlamentari.

— L'existència d'un sector públic tan gran (municipals, CCRTV, Ràdio 4) fa que tot sovint les emissores privades hagin d'esmerçar energies en la defensa dels propis interessos en el moment present, quan segurament voldrien invertir-les en la progressió cap a cadenes privades de caràcter català.

— Es demana que la Federació Catalana de Ràdio i TV Local pugui quedar reflectida també en aquest estudi més ampli que ha sortit de la taula, iniciativa a la qual es dóna suport total.

— Es demana quin dret té l'empresa per a marcar una línia editorial, com ara separar aquesta possible línia editorial de l'empresa, en ràdio. Es creu que l'empresari té dret a situar la seva empresa, però ha de respectar, com a empresari de la comunicació, la llibertat i

l'capacitat de decisió dels seus professionals —organitzats naturalment d'una manera piramidal, amb el seu director i els diferents responsables. No és un dret que l'empresari o el director que el representa ordeni als subordinats que trenquin certes rutines professionals i que intervingui decidint, per exemple, quina ha de ser la primera notícia de l'informatiu. Perquè això no és opinió; l'opinió pot existir perfectament, però organitzada per professionals.

Joan Antoni Pagès desmenteix el que tants cops s'ha dit dintre i fora del Congrés sobre el fet que COMRàdio rep una subvenció de 1.000 milions de la Diputació de Barcelona. Explica que el que sempre es va a vendre és el concepte de COMSatèl·lit, el producte que ells envien al satèl·lit en unes hores determinades, que és voluntari i que no és una xarxa.

Jordi Vilajoana insisteix en el tema de RAC 105 que ja ha fet en la seva intervenció i hi afegeix que li sembla gratuït desqualificar el Dympanel i dir que és un estudi fet a mida. Tot estudi es pot millorar i ell el que ha fet és una oferta per a prendre'l com a base i, a partir d'aquí, crear una comissió de treball i millorar-lo.

Bartomeu Espadalé també parla del Dympanel, dels seus dubtes sobre l'eficàcia d'un panell d'audiència avui dia per a analitzar el mesurament de ràdio, però que s'hi pot treballar i millorar-lo. Defensa, però, aquest estudi d'audiència perquè és l'únic que se circumscriu en exclusiva a Catalunya.